कोरोना भाइरससम्बन्धी कर्णाली प्रदेशको अवस्था
सुर्खेत । ०७७ वैशाख १० गते
कोरोना भाइरस प्रकोप न्यूनीकरणका लागि जिल्ला-जिल्लामा भएका प्रयास सम्बन्धमा इन्सेकका जिल्ला प्रतिनिधिमार्फत प्राप्त सूचनाको आधारमा जिल्लागत अवस्था विश्लेषण यसप्रकार छ ।

इन्सेक हुम्ला जिल्ला प्रतिनिधि नन्द सिंहका अनुसार नेपालगञ्जमा रहेका जेष्ठ नागरिक र विद्यार्थीहरुको उद्धारको लागि पाँचौं पटक अनुरोध गर्दा पनि सरकारको ध्यान नदिएको सरोकारवालाको गुनासो छ । हुम्लाका बालबालिकाहरु नेपालगञ्जमा अलपत्र परेको भन्दै अभिभावकहरुले जिल्ला प्रशासन कार्यालय हुम्लामा वैशाख ९ गते पाँचौं पटक उद्दारको माग गरेका छन् ।
लकडाउन सुरु भए यता १ सय ९० जना हुम्लाबासी नेपालगञ्जमा रोकिएका छन् । चैत १० गतेबाट काठमाडौं लगाएत देशका अन्य भाग र भारतबाट हुम्ला आउने तयारीमा रहेका हुम्लाबासी कलडाउनको कारण हवाई सेवा बन्द हुदा घर आउन नपाएपछि उतै अलपत्र परेका हुन ।
'हामी आफैले पैसा तिर्छौं भन्दा पनि कसैले पहल गरेनन् । ५ पटकसम्म प्रमुख जिल्ला अधिकारी र स्थानीय तहका पदाधिकारीलाई अनुरोध गर्यौं, तर कसैले वास्ता गरेनन्' स्थानीय अगुवा टेके रोकायाको भनाई छ ।
कुन पालिकाबाट कति नागरिक अलपत्र छन भन्ने यकिन विवरण आएपछि मात्र उद्दारको लागि पहल गरिने प्रमुख जिल्ला अधिकारी विनिता भट्टराईले बताउनु भयो ।
यस्तै हुम्लाको देउली बितरण केन्द्र र सर्केगाड डिपोका लागि आएको चामल मुगुको गमगडी हुदै हुम्ला आउने क्रममा मुगुको छायाँनाथ रारा नगरपालिका- १४ को बाम गाउँमा एक हप्ता देखि रोकिएकोमा वैशाख ९ गतेबाट ढुवानि सुरु भएको छ ।
नेपाल खाद्य व्यबस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडको ढुवानी अनुदानमा स्थलमार्गबाट ल्याउन लागिएको चामल छायाँनाथ रारा नगरपालिका-१४ का वडा अध्यक्षले हुम्ला आउन नदिएर रोकेपछि हुम्लाको तल्लो भेग क्षेत्रका बासिन्दाहरु उपभोग गर्नबाट बन्चित भएका थिए । खाद्यान्न लिएर हुम्लाका लागि आएका ३ वटा ट्रक छायाँनाथ रारा नगरपालिका-१४ का वडा अध्यक्ष नन्दलाल बढुवालको निर्देशनमा वैशाख ४ गते बाम गाउँमा रोकिएका थिए ।
उक्त चामल बाम गाउबासीका खच्चडले बोक्न पाउनु पर्ने भन्दै स्थानीयले रोकेको मुगुका प्रमुख जिल्ला अधिकारी कृष्ण कुमार निरौलाले बतउनु भयो । रोकिएको चामल ढुवानी गराउन खोज्दा बाम गाउँबासीले प्रहरीमाथि ढुङ्गामुडा गरेपछि स्थितीलाई नियन्त्रणमा लिन हवाई फायर समेत गर्नु परेको प्रजिअ निरौलाले जानकारी दिनुभयो ।

इन्सेक जाजरकोट जिल्ला प्रतिनिधि दिनेश श्रेष्ठका अनुसार कर्णाली प्रदेश सभा सदस्य करविर शाहीले कर्णाली प्रदेशको सिमाना बबई पुलमा अलपत्र परेका जाजरकोटका विभिन्न स्थानीय तहका नागरिकहरुको उद्धार गरेका छन् ।
वैशाख ९ गते व्यक्तिगत खर्चमा बस रिजर्भ गरी जाजरकोट छेडागाड नगरपालिका, जुनिचाँदे गाउँपालिका, शिवालय गाउँपालिका, बारेकोट गाउँपालिका, भेरी नगरपालिका, नलगाड नगरपालिकाका ५० जना अलपत्र नागरिकको उद्दार गरी जिल्ला पठाएका छन् ।
उद्दार गरिएका नागरिकहरुलाई शिवालय गाउँपालिको छेडा बजारमा स्वास्थ्य जाँच गरी उनीहरुको विवरण राखेर सम्बन्धित गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको निगरानीमा रहने गरी जिम्मा लगाइएको सांसद शाहीले बताउनु भयो ।

यसैगरी कुशे गाउँपालिकामा वैशाख ९ गते २५ जनाको द्रुत परिक्षण गरिएकोमा सबै रिर्पोट नेगेटिभ आएको छ । भारतको कालापहाड, अन्य मुलुक र जिल्ला भन्दा बाहिरबाट हालै गाउँपालिकामा आएका हजार भन्दा बढि नागरिकहरु भएतापनि प्रयाप्त किटको अभावमा २५ जनाको मात्र परीक्षण गरिएको गाउँपालिकाका अध्यक्ष हरिचन्द्र बस्नेतले जानकारी दिनु भयो ।

इन्सेक दैलेख जिल्ला प्रतिनिधि अमर सुनारका अनुसार संकट व्यवस्थापन केन्द्र दैलेखले जिल्लाका ११ वटै स्थानीय तहले जिल्ला प्रवेश गर्ने मुख्य नाका गुराँसेमा हेल्प डेस्क राखी आफ्नो तहका बासिन्दालाई उपयुक्त सवारी साधनबाट लैजान व्यवस्था मिलाउने निर्णय गरेको छ ।
वैशाख १० गतेको बैठकले घर फर्किंदै गरेका नागरिकहरुको बारेमा हरुले जानकारी नपाएको कारण क्वारेण्टाइनमा ल्याउन ढिलाई हुने र पैदल हिड्दा यात्रुहरुलाई खान बस्न समस्या पर्ने गरेको भन्दै नागरिकहरुको सुरक्षाका लागि यस्तो निर्णय गरिएको जिल्ला समन्वय समितिका संयोजक प्रेमबहादुर थापाले बताउनुभयो ।
बैठकले भारत र तेश्रो मुलुकबाट आएकालाई सिधै क्वारेण्टाइनमा राख्ने र नेपाल भित्रबाटै आएकालाई वडाका जनप्रतिनिधिको निगरानीमा होम क्वारेन्टाइनमा बस्न लगाउने निर्णय गरेको छ ।

इन्सेक सल्यान जिल्ला प्रतिनिधि मिना बुढाथोकीका अनुसार वनगाड कुपिण्डे नगरपालिका १ सय ३२ जना र कालीमाटी गाउँपालिकामा ४१ जनाको आरडिटी परीक्षण गरिएको सल्यान अस्पतालका प्रमुख डाक्टर अर्जुन बुढाले बताउनुभयो । जसमा सबैको रिपोर्ट नेगेटिभ आएको छ । नगरपालिकामा भारत सहित तेस्रो मुलकबाट आएकाको संख्या १ सय ८० भन्दा बढी रहेकोमा १ सय ३२ जनाको मात्रै आरडिटी परिक्षण गरिएको छ ।
यसैबीच शारदा नगरपालिकाले स्थापना गरेको राहत कोषमा जागृत वचत तथा ऋण सहकारी सस्था लिमिटेडले ५१ हजार रुपैया सहयोग गरेको सस्थाका अध्यक्ष किशोर कुमार हमालले बताउनुभयो ।
यसैगरी कुमाख गाउँपालिकाले २ सय ३८ विपन्न परिवारलाई राहतप्रदान गरेको छ । राहत सामग्रीको दुरुपयोग नहोस भन्नेतर्फ ध्यान दिएर सम्बन्धित वडा कार्यालयले पहिचान गरेका पीडितलाई मात्र राहत उपलब्ध गराइएको गाउँपालिका अध्यक्ष दिलमाया बुढाले बताउनुभयो । प्रति परिवार २५ किलो चामल, १ किलो नुन, १ लिटर तेल, २ किलो दाल वितरण गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ ।

इन्सेक रुकुम पशिचम जिल्ला प्रतिनिधि मनिषा केसीका अनुसार वैशाख ९ गते जिल्ला स्तरीय मानव अधिकार अवस्था अनुगमन समिति गठन गरिएको छ ।
गैरसरकारी संस्था महासंघका अध्यक्ष नारायणकुमार शाहको संयोजकत्वमा गठित समितिमा इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि मनिषा केसी, नेपाल बार एशोसियशन अध्यक्ष यक्कबहादुर पाण्डे, हरप्लेस नेपालका अध्यक्ष सुनिता बिएम र उत्पिडित सामुदायिक विकास केन्द्रका अध्यक्ष खड्क बहादुर दमाई सदस्य रहेका छन् ।
त्यसैगरी मुसीकोट, आठविसकोट र चौरजहारी नगरपालिकाले जिल्ला बाहिर रहेका मजदुरहरुलाई घरसम्म लिनका लागि गाडीको व्यवस्था गरी मजदुर भएको जिल्लामा पठाएका छन् । मुसीकोट नगरपालिकाले दुईवटा बस काठमाडौं र गोरखा पठाएको छ । आठविसकोट नगरपालिकाले पनि एउटा बस गोरखाको आरुघाट पठाएको आठविसकोट नगरपालिकाका प्रमुख गोर्खबहादुर केसीले जानकारी दिनुभयो ।

आठविसकोटमा बनेको आइसोलेन भवनको निर्माण कार्य सकिएको र केही उपकरण जडानको काम बाँकी भएकोले सुचारु हुन केही समय लाग्ने पनि नगरप्रमुख केसीले बताउनु भयो । चौरजहारी नगरपालिकाले भने काठमाडौंबाट ११ जना मजदुरहरु नगरपालिका ल्याएर क्वारेन्टाइनमा राखिसकेको बताएको छ ।
त्यस्तै जिल्लाका तीनवटा स्थानीय तहमा बाँकी रहेका व्यक्तिहरुमा द्रुत परीक्षण भएको छ । चौरजहारी नगरपालिकामा एकसय सात, सानीभेरी गाउँपालिकामा २० जना र त्रिवेणी गाउँपालिकामा १९ जना गरी जम्मा एकसय ४६ जनाको द्रुत परीक्षण भएको र सबैजनाको रिपोर्ट नेगेटिभ आएको स्वास्थ्य सेवा कार्यालयका कोरोना भाइरस रोकथाम तथा नियन्त्रण फोकल पर्सन ईश्वर रावलले बताउनुभयो ।

इन्सेक कालिकोट जिल्ला प्रतिनिधि कालीबहादुर मल्लका अनुसार लकडाउनका कारण नेपालगञ्ज, कोहलपुर, सुर्खेतमा अलपत्र परेका कालिकोटका नागरिकलाई स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुले उद्धार गर्न थालेका छन । वैशाख १० गतेसम्म पलाता गाउँपालिकाले ६० जनालाई कालिकोट ल्याएको गाउँपालिका अध्यक्ष लक्ष्मण बमले बताउनुभयो ।
यस्तै तिलागुफा नगरपालिका, खाँडाचक्र नगरपालिका र शुभकालिका गाउँपालिकाले पनि लकडाउनका कारण जिल्ला बाहिर अलपत्र परेकाको तथ्याङ्क संकलन शुरु गरेको छ ।
जिल्लाका विभिन्न स्थानमा भारत लगायत बाहिरी देशवाट आएका १४ महिला र २ सय ९६ पुरुष गरी जम्मा ३ सय ११ जनाको वैशाख ९ गतेसम्म पहिलो चरणको द्रुत परीक्षण गरिएको छ । उनीहरु सबैको रिपोर्ट नेगेटिभ आएको स्वास्थ्य कार्यालय कालिकोटका सूचना अधिकारी कटक महतले बताउनुभयो ।

इन्सेक जुम्ला जिल्ला प्रतिनिधि मानदत्त रावलका अनुसार चितवनदेखि ज्याला मजदुरीका लागि जुम्ला पुगेका २ युवा लकडाउनका कारण संकटमा परेका छन् । भरतपुर महानगरपालिका-२८ चितवन स्थायी घर भएका जयबहादुर कुमाल र भिष्म महतो गत चैत ७ गते जुम्ला पुगेका थिए ।
११ गते लकडाउन शुरु भएपछि कुनै काम गर्न नपाएको कुमालले बताउनुभयो । काम नै नपाएपछि बिहान बेलुका छाक टार्न समस्या भएको उहाँको भनाई छ ।
बेखर्ची भएपछि उनीहरुले सामान्य चिनजान भएकी तातोपानी गाउँपालिका-२ जुम्लाकी सत्यदेवी डाँगीको घरमा शरण लिएका छन् । प्रशासनले घर जान अनुमति नदिंदा दुःख पाएको महतोको भनाई छ ।
यस्तै दैनिक ज्याला मजदुरी गर्न जुम्ला पुगेका जानकी गाउँपालिका ७ कैलालीका ८ जना र आर्दश कोटवाल गाउँपालिका ८ बाराका मेवाकाल शाह पनि जुम्लामै बेखर्ची बनेका छन् । शाह व्यापार व्यवसायका लागि जुम्ला गएका थिए । शाहका अनुसार बाराका अरु ८ जना पनि जुम्लामै अलपत्र अवस्थामा छन् ।
प्रमुख जिल्ला अधिकारी दुर्गा बञ्जाडेका अनुसार अहिले प्रशासनले लकडाउनको पूर्ण पालना गर्ने हो । उहाँका अनुसार यतिबेला उद्धारको कुनै काम जगरिएको बरु खान बस्न समस्या भए स्थानीय सरकारसँग सहकार्य गर्न सकिने छ । चन्दननाथ नगरपालिका ६ का वडाध्यक्ष अजबहादुर रावलले मजदुरहरुको विवरण नगरपालिकामा पुगिसकेकोले राहत वितरण गर्ने तयारी भएको बताउनुभयो ।
यस्तै इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि मानदत्त रावल र पत्रकार महासंघ शाखा जुम्लाका उपाध्यक्ष नेत्र शाहीको पहलमा जुम्लामा अलपत्र परेका चितवनका दुई जना युवालाई उद्योग बाणिज्य संघ जुम्लाका अध्यक्ष रजबअलि मनियारले व्यक्तिगत रुपमा ३० किलो चामल उपलव्ध गराउनुभयो ।

इन्सेक मुगु जिल्ला प्रतिनिधि जीवन सेजुवालका अनुसार छाँयानाथ रारा नगरपालिका, सोरु र मुगुम कार्मारोङ गाँउपालिकाले जिल्ला बाहिर रहेका आफना नागरिकलाई बैशाख ९ गतेबाट उद्धार गर्न थालेका छन् ।
छाँयानाथ रारा नगरपालिकाले नेपालगञ्ज र अन्य ठाउँमा अलपत्र परेकाका लागि चार र सुर्खेतमा रहेका ३ सय ९४ जनाको लागि पाँचवटा बस रिर्जब गरेको छ । यस्तै मुगुम कार्मारोङ गाँउपालिकाले पनि काठमाडौंमा रहेका आफना नागरिकलाई उद्धार गर्न बस रिर्जब गरेको जनाएको छ । यसैगरी सोरु गाँउपालिकाले पनि अस्थानीयवासीलाई उद्धार गर्न लागि परेको जनाएको छ ।
यसैगरी वैशाख १० गते जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा बसेको सर्बदलिय बैठकले उद्धार गरिने सबैको स्वास्थ्य जाँच गरी कोरोना भाइरसको आशंका भएका र भारत तथा अन्य तेस्रो मुलुकबाट आएकाहरुले अनिवार्य १४ दिन क्वारेन्टाईनमा बस्नु पर्ने निर्णय गरेको छ ।

इन्सेक सुर्खेत जिल्ला प्रतिनिधि दुर्गा थापाका अनुसार ०७१ सालको साउन २८ र २९ गते आएको बाढीले विस्थापित भइ वीरेन्द्रनगर स्थित महिला प्रशिक्षण केन्द्रमा बस्दै आएका पीडितले राहत पाएका छन् । चैत २२ गते वीनपा-८ ले वितरण गरेको राहत सकिएपछि थप राहतका लागि नगरपालिकासंग अनुरोध गर्दा वीनपाले वैशाख १० गते राहत वितरण गरेको पीडित मैसरा गुरुङले बताउनुभयो ।
नगरपालिकाका अनुसार प्रति परिवार २० किलो चामल, २ किलो दाल, १ पोका नुन, २ पोका तेल र २ पोका चिउरा वितरण गरिएको छ । यस्तै ५ जनाको परिवारलाई ५ किलो र ७ जनाको परिवारलाई १० किलो चामल थप वितरण गरिएको वीनपाले जनाएको छ । प्रशिक्षण केन्द्रमा रहेको बाढी पीडितको शिविरमा १७ परिवारका १ सय ८ जना रहेका छन् ।
यसैगरी वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाले लकडाउनका कारण अलपत्र परेका व्यक्तिहरुका लागि आश्रय स्थल र संक्रमितको सम्भावना भएका व्यक्तिहरुलाई राख्न पुर्व सावधानी गृह सञ्चालनमा ल्याएको छ ।
नगरपालिको छेउमै रहेको बागिना एवं लोक दोहोरी प्रतिष्ठानको भवनमा रहेको आश्रय स्थलमा रहेका १५ जना वैशाख १० गते घर फर्किएको र पुर्व सावधानी गृहमा १८ जना बसेको आश्रय स्थल तथा पुर्व सावधानी गृह व्यवस्थापन समितिका संयोजक हरी क्षेत्रीले बताउनु भयो । उहाँका अनुसार घर फर्किनेमा पैदल यात्रा गरेर गाउँ फर्किरहेका कालिकोटका ३, सुर्खेतको बराहतालका ६ र वीनपा-३ का ६ जना रहेका छन् । सावधानी गृहमा रहेकाहरु स्वास्थ्यकर्मीको परामर्शमा मात्र घर फर्किने क्षेत्रीको भनाई छ ।

इन्सेक डोल्पा जिल्ला प्रतिनिधि विष्णुप्रसाद देवकोटाका अनुसार डोल्पामा इन्सेक प्रतिनिधि विष्णुप्रसाद देवकोटाको नेतृत्वमा बैशाख १० गते मानव अधिकार अवस्था अनुगमन समिति गठन भएको छ ।
समितिमा गैर सरकारी संस्था महासंघका प्रतिनिधि योगेन्द्र बुढा, नागरिक समाजका अध्यक्ष शेरबहादुर बुढा, नेपाल पत्रकार महासंघका उपाध्यक्ष टेकबहादुर शाही र पत्रकार रामचन्द्र न्यौपाने सदस्य रहेका छन् । समितिको पहिलो बैठकले अनुगमनका लागि ८ ओटै स्थानीय तहमा जाने पासको व्यवस्था गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई अनुरोध गर्ने निर्णय गरेको छ ।
इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय, सुर्खेत